

Shakespeare în blugi

Dacă regizorul spectacolului de la Oradea, (invitat din Ungaria), pe numele său Bodolay Géza) a urmat, din voluminoasa bibliografie shakespeareiană pe Jan Kott și, să spunem, pe G.K. Hunter sau pe John M. Hollander, vom înțelege că a optat pentru această formulă: „senina comedie“ este de o modernitate continuă, în primul rând pentru modul în care îmbină și combină tonul glumeț, vesel, cu lirismul, ambiguitatea în care își învăluie personajele și situațiile de o teatralitate excepțională, numeroasele travestiuri, refugiul în vise și iluzii și, nu în ultimul rând, „baia de muzică în care se scaldă, dezinvolti, deopotrivă eroii comici și lirici...“ Aici muzica este elementul esențial, este chiar „muzica în acțiune“, ilustrând parcă vorbele unui personaj: „Să nu vă încredeți în omul... ce n-are muzica într-însul...“

Bodolay a simțit (aidoma lui Felix Alexa, la Teatrul Național, cu *Visul unei nopți de vară*) că scenele oarecum secundare liniei principale, cele ce țin de partea luminoasă, mai vulgară a comediei, scenele în care apar oamenii simpli sau curtenii libertini, cheflii sau vicioși sunt infinit mai savuroase și mai pe placul actorilor și, de ce nu, al publicului care, dacă tot a venit la o comedie, vrea, desigur, să râdă. Și, rar mi-a fost dat să văd un public mai dornic să se distreze, ca cel maghiar.

Cu toate că această comedie are în centru o poveste de dragoste – ce spun eu una, sunt două-trei – Jan Kott crede că trebuie să fim surzi cu totul dacă în toată vânzoleala drăgăstoasă nu mai vedem și altceva „decât muzica romantică a iubirii“.

Și, dacă tot nu există vreo linie, de ce n-ar încerca el, regizorul, să vorbească lumii imaginate de el, în limbaj modern, cu costume moderne, cu muzică pe care o iubesc – și o pun la câți decibeli vor tinerii de azi. Este exact ce a declarat și regizorul Ion Sapdaru anul trecut, când, pe aceeași scenă, cu trupa română, însă, a montat și el *Visul...* lui Shakespeare, motivând că vrea să placă tinerilor. Tare mă tem însă că, nici într-un caz nici în celălalt, numai intenția nu ajunge. Să mă explic.

Și într-un caz și celălalt, spectatorii adulți (bătrâni, mă rog!) au dat semne de nedumerire și de insatisfacție, obișnuiți să vadă chiar contese și chiar palate (sau măcar un zid de palat), contese îmbrăcate ca atare, iar nu decoruri din practicabile, butoaie și lăzi de gunoi aduse parcă de pe strada teatrului și să asculte o muzică liniștită și liniștitoare sau veselă cu măsură, nu rock îndrăcit în decibeli asurzitori, piese disco, ceva Deep Purple, My Dying Bride sau Sex Pistols.

Tinerii însă, atâția câți erau în seara premierei s-au amuzat copios. au acceptat rapid că cei de pe scenă nu sunt, nu trebuie musai să fie prinți, contese și curteni, ci doar actori care se amuză și ei... jucând niște personaje. Râsul lor sănătos i-o fi consolată pe bătrâni, nu știu, oricum, uneori am văzut că s-au lăsat și ei prinși de nostimele întâmplări. La urma urmei, *Ce doriți?* se mai numește comedia, nu? Sau *Ce-ați dori?*

În primul rând, publicul a savurat textul, în admirabila traducere a unui mare poet maghiar, Radnóti Miklós, și a Rónay György. Apoi a savurat jocul plin de vervă, de bucurie, de plăcere al actorilor, fără excepție. I-au condus, cu o lejeritate bine temperată și cu un talent robust, de mult verificat, chiar bufonul *Feste*, căruia Dobos Imre i-a adăugat, pe lângă șiretenie și inteligență, vervă și acea sensibilă undă de tristețe tipică bufonilor.

FODOR Reka și KOVÁCS Levente.

În ordinea în care ne-au spus mai mult sau mai puțin ceva, consemnăm vitalitatea grupului „trântorilor” simpatici, *Sir Toby Belch*, chefliul unchi al *Oliviei*, cea care știe cel mai bine cum se trăiește clipa (Ács Tibor într-o formă bună), la fel, *Maria*, camerista – pe care regizorul a vulgarizat-o însă inutil augmentând trăsăturile de proxenetă, de femeiușcă, dar căreia, cu talent și măsură, o mare actriță a scenei maghiare (Csiky Ibolya) i-a împrumutat propria personalitate. I-a secundat, cu veselie necontrafăcută, Dimény Leventé (*Fabian*), un *Malvolio* ridicol, mai ales prin strădania de a ne convinge că e serios și îndrăgostit, apoi „cățărătorul” pe scări ierarhice, un caraghios care-ți făcea și milă ca victimă perpetuă a compus cu sobre (poate prea sobre) mijloace Kovács Levente jr.

În cele patru roluri ale îndrăgostiților – travestiților, confundaților, păcăliților și, în fine, fericților *Orsino*, *Olivia*, *Sebastian* și *Viola*, au evoluat cu aplomb și spirit ludic incontestabil (chiar dacă nu egali ca valoare artistică) actorii tineri Molnó András Csaba, Fodor Réka, Kocsis Gyula (un debut de bun augur) și Gajai Ágnes, ultimii doi beneficiind de o surprinzătoare asemănare, blonzi și de statură mică. Cuplul neîmplinit *Orsino–Olivia* are parte de actori înalți, „schimbul” trezind un haz nespus al totalei nepotriviri fizice: o Ea înaltă cu un mititel pe care-l sufocă cu dragostea ei și un El înalt care duce lejer pe umăr pe dulcea iubită. În fond, regizorul și publicul se amuză nebunește, ironizând o lume superficială, plictisită, iresponsabilă, căutându-și înfrigurată, identitatea, cu aluzii la celebrul mit al androgenului. În celelalte roluri, Kiss Csaba (*Antonio*), Csatlás Loránt (*Valentin*), Nagy Gábor (*Curio*), Meleg Vilmos (*Căpitanul*) și, foarte comic, Kardos Rábert (*Sir Andrew*) completează fericit o distribuție care funcționează bine, cu toate că, uneori se strecoară, din motive pe care nu le-am înțeles, o notă falsă, în falset, în spectacol. S-ar putea ca aceasta să fie și din cauza... blugilor, mă rog, a costumelor care, gândite conform viziunii regizorale (scenograf-costumier,

aici o talentată artistă, Florina Bellinda Birea), nu le-a conferit interpreților tocmai identitatea declinată. Cine știe? E numai o părere...

Decorul (Bölöni Vilmos) funcționează și el, dar pare a fi capabil a găzdui orice alt text, marcat de o nefericită neutralitate și răceală. N-am înțeles, totuși, de ce a început spectacolul cu o mică recitare, dar interpreta, o copilă dulce și exotică, a smuls aplauze.

„În ce veac trăim, oare?” întreabă la un moment dat Bufonul. Și întrebarea rămâne atârnată undeva între cupola sălii și public. Nu fără un tâlc ascuns... Ehei, ce mai ploaie, ce mai vânt... Cât privește întrebările noastre, nu puține, dacă, cum de ce... rămân deocamdată fără răspuns...

Teatrul de Stat Oradea, Trupa „Szigligeti” – „A douăsprezecea noapte” de William Shakespeare. Traducerea: Radnóti Miklós și Rónay György. Regia: Bodolay Geza. Decoruri: Bölöni Vilmos. Costume: Florina Bellinda Birea. Asistent regie: Teklesz Zsuzsa. Cu: Molnos András Csaba, Kocsis Gyúia, Kiss Csabá, Meleg Vilmos, Csatiós Lóránt, Nagy Gábor, Ács Tibor, Kardos M. Rábert, Kovács Levente, Dimeny Levente, Dobos Imre, Fodor Reka, Gajai Ágnes, Csiky Iboiya.

Marinela ȚEPUȘ

Variațiuni pe teme caragialiene

Mai harnic decât altele, Teatrul „Sică Alexandrescu” ne-a oferit două premiere chiar în buza sărbătorilor. Conducut cu multă tenacitate de către un tânăr regizor deja afirmat, Claudiu Goga, teatrul brașovean este, în această clipă, unul dintre cele mai apreciate din țară.

În general, nu am încredere în regizorii-actori. Nici măcar dacă e vorba de *one man show*-uri. Sau mai ales atunci. Un ochi profesionist, limpede, care să privească din afară mi se pare necesar în orice împrejurare.

Cu atât mai mult nu vedeam ce sorți de izbândă ar putea avea un spectacol realizat de Ilie Gheorghe pentru sala Studio a Teatrului „Sică Alexandrescu” din Brașov, cu o improvizație pe teme caragialiene – iar Caragiale!!! –, și inserții din discursurile politicianilor de azi.

Am tot respectul și admirația pentru enormul talent al actorului, dar parcă era prea mult, totuși, a fi și scenarist, și regizor, și interpret. În fine, o calitate tot părea să aibă reprezentația promisă: dura doar 55 de minute, fără pauză. Am respirat adânc și am intrat în sala cochetă, intimă, în care mai văzusem o seamă de spectacole reușite. M-a impresionat plăcut – de ce n-aș recunoaște? –, scenografia simplă, foarte sugestivă a Liei Dogaru: o micuță arenă de circ, cu talaș pe jos și fanioane atârinate de stâlpi, cu un pupitru, ce putea servi și unui dirijor de orchestră, dar și pentru discursuri electorale.

Începutul a fost greu, Ilie Gheorghe, cel dintotdeauna cunoscut rostind corect (fără nimic surprinzător) replici din diverse scrieri caragialiene. Doar că asta s-a petrecut vreme de vreo două-trei minute, după care a urmat explozia. Ilie Gheorghe bea, cu avânt patriotic, din berea *națională*, ne citește mucalit ziarul *național*, vorbește despre gravele probleme *naționale*, ne povestește